

Usko Jumalaan etiikan perustana

Kimmo Huovila

25.4.2019

Etiikka irrallaan uskosta Jumalaan: hyvä vai paha?

- Ludwig Wittgenstein: Arvoja ei voi päätellä todellisuuden kuvauksesta.
- William Lane Craig: Koska on olemassa objektiivisiä moraalisia arvoja, Jumalan täytyy olla olemassa.
- Richard Taylor: Velvollisuusetiikkaa ei ole ilman velvollisuutta jollekulle. Universaali velvollisuusetiikka ilman Jumalaa on epäjohdonmukaista.

Eettisten arvojen perustelun ongelma

- On erilaisia näkemyksiä siitä, mitä arvoja tavoitellaan.
- Näkemyksiä voidaan perustella mutta mielivaltaisuutta on vaikea tai mahdoton paeta.
- Esimerkkejä: hyve-etiikka (tulee kasvaa mahdollisimman hyväksi ihmiseksi), hedonismi (nautintoa tulee tavoitella), toimintamahdollisuuksien etiikka (ihmisen toimintamahdollisuudet tulee maksimoida)

Mitä on monoteismi

- Jumala on tavallisesti persoonalliseksi käsitetty yliluonnollinen olento, jonka luullaan hallitsevan luonnonvoimia, ihmisten kohtaloita ynnä muuta. (Nykysuomen sanakirja)
- Monoteistinen Jumala mielletään maailman luojaaksi ja kaikkivaltiaaksi.

Monoteismi etiikan pohjana

- Jumala luojana määrittää universumin tarkoituksen. Kaikki hyöty objektiivisesti arvioituna pohjimmiltaan riippuu Jumalasta.
- Jumala on luontevin päätepiste oikean ja väärän pohdinnalle.

Euthyphronin dilemma

- Kun Jumala käskee tehdä jotakin hyvää, onko se hyvää, koska Jumala käskee, vai käskeekö Jumala, koska se on hyvää?
- Jos hyvyys, oikea ja väärä perustuu Jumalaan, se on hyvää, koska Jumala käskee.
- Vastaväite: Jumalahan voisi tehdä mitä tahansa kauheaa hyväksi aivan mielivaltaisesti.

Eutyfron dilemma käännettynä

- Meillä on jonkinlainen vajaa käsitys hyvästä ja pahasta.
- Todellinen hyvä ja paha ovat riippuvaisia Jumalasta.
- Niinpä voimme hapuillen arvailla Jumalan tahtoa arvioimalla omaa käsitystämme hyvästä ja pahasta.

Moraalikäsitys

- Luokittelu hyvään ja pahaan perustuu prototyyppeihin ja tilanteiden vertaamiseen niihin.
- Ihminen oppii jonkinlaisen oikean ja väärän käsityksen osana kasvamistaan muun muassa ympäristön sallimien ja kieltämien asioiden perusteella.
- Ihminen oppii yhteisönsä arvoja ja niiden suhdetta oikeaan ja väärään.

Yhteistä moraalista maaperää

- Monoteistisen moraalifilosofian ongelma ilman teologiaa on oikeuttaa näkemys jostakin Jumalan tahtona.
- Ateistisen moraalifilosofian ongelmana on oikeuttaa objektiivinen moraalit ja objektiiviset arvot.
- Jokaisella oleva vajaa ja keskenään erilainen moraalinen etiikka tarjoaa keskustelupintaa monoteistien ja ateistien välille.

Teologian kontribuutio

- Riippuu teologiasta
- Joitakin kristillisen teologian väittämiä
 - ☐ Ihmisellä on ihmisarvo
 - ☐ Kuoleman jälkeen tulee tekojen tuomio
 - Tämän takia ihmisen on pysyvää merkitystä hänelle
 - ☐ Jumala on kiinnostunut suhteesta ihmiseen

Pascalin vedonlyönti sovellettuna objektiivisiin arvoihin

- Jos ei ole objektiivisia arvoja, millään ei ole objektiivisesti mitään merkitystä
- Jos on objektiivisia arvoja, jotka koskevat päätöksiäsi, niillä on todellista merkitystä.
- Jos uskot, että on objektiivisia arvoja ja olet väärässä, et menetä niin paljon kuin jos et usko ja olet väärässä.
- Jos et tiedä, on parempi uskoa objektiivisiin arvoihin tai ainakin elää siten.

Yhteenveto

- Etiikkaan liittyvien arvojen perusteleminen on ongelmallista.
- Usko Jumalaan tarjoaa sekä tärkeää perustaa että suuntaa eettiseen pohdintaan rajoituksistaan huolimatta.